

1. Argibide orokorrak

Biztanleria (2016):	22.624 biztanle
Zabalera:	42,50 km ²
Nafarroa2000 zer eskualdetakoa:	Tutera (ikus mapa)
Udalerriak:	Fontellas, Tutera (3. eta 4. barrutiak)

2. Komunitatea eta osasuna

Tutera Ekialdea da biztanle kopuru handiena duen bigarren eskualde oinarritzkoa, Arrotxapearen ondotik. Bertako biztanleriaren piramideak erraboi itxura du; 35etik 50 urte bitarteko biztanleak dira nagusi, eta murrizte nabarmena dago adin horietatik beheiti. Tutera Ekialdeko eskualde oinarritzkoa da bakarrik bizi diren 80 urte edo gehiagoko emakumezkoen etxeen portzentajea (%45,3) eta muturreko pobrezia arrisku tasa (%11,3) handienak dituztenetarik.

Tutera Ekialdekoa dago emaitza hoberenak agertzen dituzten eskualde oinarritzkoen %25en artean, gizonezkoen antsiolitiko eta antidepresiboen kontsumoari dagokionez (%8,2). Kontrara, emaitza okerrenak agertzen dituzten eskualde oinarritzkoen %25en artean dago diabetesa diagnostikatua duten pertsonen prebalentziari dagokionez (%7,8) eta urteko kontrol erregistratua duten diabetikoen portzentajeari

dagokionez (%58,2). Gizonezko jai berrien bizi itxaropenak bat egiten du Nafarroako batez bestekoarekin (80,1 urte).

Nafarroa2000 zonifikazioan Tutera Ekialdeko eskualde oinarritzkoa Tuterako eskualdean baitago, aurrekoek gain, ondoko orrialdeko irudian agertzen dira Tuterari dagokion adierazleak, bizimoduak, enpleguari eta ikasketa mailari buruzko inkestetatik aterak. Horien arabera, eskualdeko gazteen %33,5ek diote alkohol kontsumo intentsiboak egiten dituztela (*binge drinking*) eta %26,2k kontsumitzen dute tabakoa egunero. Tuterako eskualdeak emaitzarik okerrenak agertzen ditu lehen hezkuntzako ikasketetan maila gorenak dituzten gazteen portzentajeari dagokionez (%15,7) eta langabezia tasari dagokionez (%14,5).

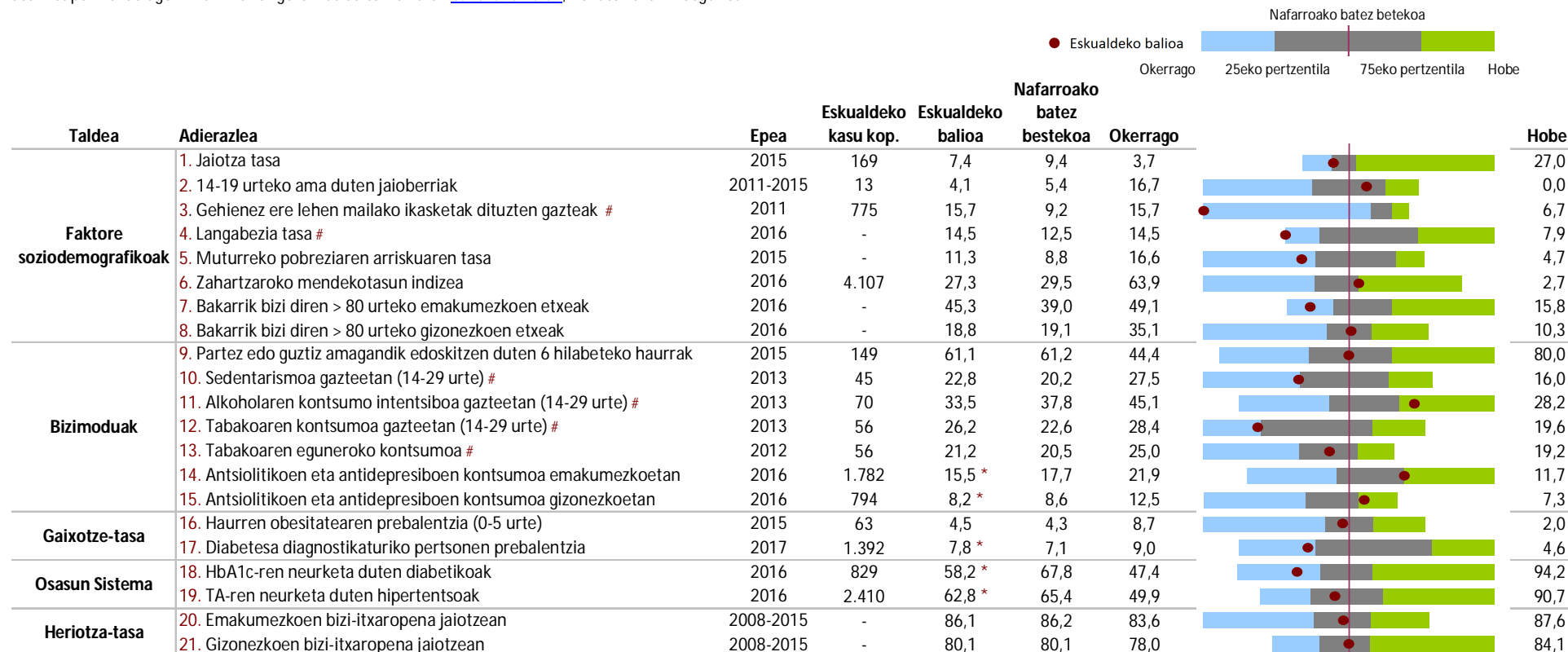
3. Osasunerako baliabideak

Komunitatean osasunerako aktiboak daude, hau da, osasuna eta ongizatea mantentzeko eta sortzeko pertsonak, komunitateak eta herriek duten gaitasuna indartzen ahal duten baliabideak (salutogenesia).

[→ Ikus eskualdeko aktiboak mapa](#)

4. Adierazleen laburpena

Ondoko irudian agertzen dira, adierazle sorta baterako, eskualdeko balioak (puntu gorria) Nafarroako batez bestekoaren aldean (barra bertikala) eta Nafarroako eskualde oinarrikoen multzoaren aldera. Adierazleen deskribapen zehatzagorik nahi izanez gero ikus daitezke haien [banakako fitxak](#), Behatokiaren webgunean.

Adierazleen iturria: 1-2: Bizit. Mugimendu Nat.; 3: Zentsua; 4: Bizit. Aktiboaren Ink.; 5: Errenta Estat.; 6-8: Errolda; 10-12: Naf. Gazteen Ink.; 13: Bizi-Baldintzen Ink.; 14-15: Botika Prest.; 9, 16-19: Oin.Osasun Lag.; 20-21: Naf. Osasun Pub. eta Lan Osas. Inst.

Tuterako eskualdeko adierazleak, Nafarroa 2000 zonifikazioaren arabera (NEI). Irudian adierazten diren balioen kopurua: 7 balio, 3, 4 eta 13. adierazleetan; 6 balio, 10-12. adierazleetan.

* Nabarmen desberdinak ($p < 0,05$) Nafarroako emaitzatik (bizimoduen, gaixotze-tasaren, osasun sistemaren eta heriotza-tasaren adierazleetarako egindako kontrastea).

1. Jaiotze-tasa gordina (%); 2. Urteko ugalkortasun-tasa berariazkoa (%) 14-19 urteko ametan; 3. 2. graduko ikasketak burutu ez dituzten 20-24 urteko gazteen %; 4. Langabetuen % biztanleria aktiboaren aldean, 4 hiruhilekoko batez bestekoa; 5. Etxeko guztien errentaren baturak pobrezia arriskuaren atalasetik behera egiten duenean, halako etxeetan bizi diren pertsonen % (kontsumo unitate bakoitzeko urteko diru-sarreraren medianaren %30, pertsonen banaketa hartuta. Pobrezia arriskuaren atalasea, 2015ean: 5.150 €); 6. ≥ 65 urteko pertsonen %, 15-64 urteko pertsona guztien aldera; 7 eta 8. Bakarrik bizi diren ≥ 80 urteko pertsonen %, adin horretan familiaren etxebizitzetan bizi diren guztien aldean; 9. 170-190 egunetara partez edo osotara amagandik edoskitzen duten bularreko haurren %; 10. Ohiko jardueran nahiz aisialdian jardura fisiko urria edo batere egiten ez duten 14 - 29 urteko gazteen %; 11. Azken 30 egunean kontsumo trinkoa edo betekada (*binge drinking*) egin duten 14-29 urteko gazteen % (4 EUE edo gehiago emakumeen artean, eta 5 EUE edo gehiago gizonezkoen artean, bi orduz); 12. Eguneroko tabakoa kontsumitzen duten 14-29 urteko gazteen %; 13. Eguneroko tabakoa kontsumitzen duten ≥ 15 urteko pertsonen %; 14 y 15. Azken urtean, talde hauetarikoren bateko 3 ontzi gutxienez kontsumitu dituzten pertsonen tasa doitu: N50B antsiolitikoak, N05C hipnotikoak eta lasaigarriak eta/edo N06A antidepresiboak (T. gordina: emakumezkoak 15,8 eta gizonezkoak 7,4); 16. Obesitatearen prebalentzia doitu 0 - 5 urteko biztanlerian, OMEak haurren hazkunderako dituen patroien arabera definiturik (z-score $\geq +2$); 17. 2 motako diabetesa duten ≥ 20 urteko pertsonen prebalentzia doitu (T. gordina: 7,9); 18. 2 motako diabetesa izanik, azken urtean hemoglobina glikosilatua neurketa (HbA1c) izan duen biztanleriaren %; 19. Azken urtean hipertentsioa diagnostikatu eta tentsio arteriala neurtu zaion biztanleriaren %; 20 eta 21. Pertsona bat egungo heriotza-tasaren arabera ustez biziko den batez besteko urte kopurua.